

Egen elproduktion med solpaneler

Fredrik Ek, Energirådgivare
Svenska lantbrukssällskapens förbund

Från och med senhösten 2021 har snittpriset på elektricitet på den nordiska elbörsen stigit kraftigt efter att under många år varit rätt lågt och stabilt. På den nordiska elbörsen varierar elpriset från timme till timme i enlighet med utbud och efterfrågan. Generellt gäller att elektriciteten är dyrare dagtid när industrin är i gång och billigare nattetid.

Under blåsiga dagar sjunker priset p.g.a. stor tillgång på el producerad med vindkraft. Riktigt dyr är elektriciteten under kalla vindstilla vinterdagar när mycket el används för uppvärmning. Under kalla vinterdagar råder det brist på produktionskapacitet och då startar man reservkapacitet som är dyr i drift och underhåll.

När man köper elektricitet från elnätet betalar man för energin, överföringen och dessutom för elskatt samt mervärdesskatt. När man säljer el ut på nätet får man betalt endast för energin i sig. Det lönar sig med andra ord bättre att producera el som ersätter inköpt el än att producera el till försäljning. Längre var förhållandet mellan priset för elektriciteten, överföringen och skatterna cirka en tredjedel var.

Under 2022 har fluktuationerna i elpriset ändå ökat mycket samtidigt som snittnivån på elpriset stigit. Det här har medfört att energins andel av helhetskostnaderna för el stigit.

Elavtal

När man gör ett avtal om att köpa el har man kunnat välja mellan att antingen köpa elektricitet till ett fast pris oberoende av förbrukningstidpunkt eller att köpa el enligt det pris som just då gäller på elbörsen. Många bolag som sålt el till fasta priser med långa kontrakt har ändå under 2022 råkat illa ut i och med att marknadspriset på el stigit kraftigt. Bolagen har blivit

tvungna att sälja el till sina kunder på förlust. Det här har medfört att många bolag under sommaren 2022 helt har slutat med att ingå långa kontrakt till fasta priser. De som fortfarande erbjuder fasta priser gör det för en prisnivå som är 2–4 gånger så hög som den var ännu under hösten 2021. Om man köper el till marknadspris vinner man på att tajma in sin egen förbrukning till de timmar på dygnet då elektriciteten

är billig. Prisskillnaden per kWh mellan dag och natt kan vara flerfaldig, under sommaren 2022 kostade elektriciteten nattetid ofta till och med under en cent per kWh medan priset dagtid ofta rört sig mellan 20 och 40 cent.

Olje- och gaspriser påverkar priset på el

Energikrisen som följt av Rysslands invasion av Ukraina har höjt priset på naturgas och olja. Ett högt naturgaspris i kombination med brist på gas påverkar elpriset p.g.a. att mycket elektricitet i Mellanuropa produceras med gas. Den nordiska elmarknaden är numera kraftigt sammankopplad med den Mellan-europeiska via flera betydande kraftöverföringskablar. Pristförändringar i

Centraleuropa påverkar därför också priset hos oss. Det är skäl att komma ihåg att prisskillnaderna gäller för elektricitetens andel av elpriset. Överföringen och skatterna varierar inte enligt marknadsläget.

Solpaneler ger inte el när förbrukningen är som högst

Solpaneler producerar el då när solen skiner, dvs. dagtid under sommarhalvåret. Om det finns mycket solpaneler i bruk bidrar de till att sänka behovet av topp effekt dagtid, dvs. under rätt tidpunkt på dygnet. Däremot bidrar solpaneler inte till elproduktion under rätt tidpunkt på året, dvs. vintertid när elförbrukningen är som allra högst. Också vid klart väder och utan snö på panelerna skiner solen under midvin-

termånaderna så få timmar och under en så låg vinkel att solpaneler inte producerar just något.

I Tyskland liksom i de flesta övriga europeiska länder har man sedan länge haft ett system för inmatnings-tariffer som gäller el producerad med solpaneler. Systemet bygger på att en producent av solel får ett fast pris som är högre än marknadspriset för el som levereras till elnätet. Alla som köper el betalar extra för tariffsystemet, varje kWh har ett tilläggspris som via eldistributörerna överförs till producenter av förnybar el.

I Finland gäller tariffsystemet inte el producerad med solenergi, Vårt tariffsystem omfattar endast vindel och el producerad utgående från biogas och träbränslen. För